

ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС

„Тамница“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Повежите у синтаксичку целину наслов песме са првим стихом и објасните какво симболичко значење има *тамница*.
2. Како се осећа песник пред сазнањем да је живот тамница, о чему је слутио још пре свог доласка на свет?
3. Ова исповедна песма прати генезу песникове спознаје о животу и свету.
4. Којим симболом песник означава рађање, буђење чула и буђење свести?
5. Какву замену за одбегле звезде налази песник у симболици очију „што зову као дивна драга изгубљених снова, заспалих висина“?
6. Које би то осећање надвладало песимизам и дало смисла човековом животу?

„Можда спава“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Изнесите своје утиске о песми „Можда спава“. Из каквог се осећања родила ова песма? Сан, слутња и тајанствена мистерија унутрашњег живота замена су за пустош јаве. За чим жуди усамљен песник?
2. Какве звучне и визуелне халуцинације испуњавају његов сан?
3. Протимачите симболику очију. Кога песник слути и види у сну: умрлу, живу или „сневану“ драгу?
4. Објасните значење синтагме: можда спава – можда живи. Нада ли се песник остварењу свога сна на јави? Какав смисао даје љубав?
5. Прочитајте текст Миодрага Павловића и пронађите у песми потврду његовог гледишта:

„Ова песма представља ремек-дело музикалности нашег стиха, она је врхунац Дисове 'кантилене' ... Разуме се да очаравајућа мелодија ове баладе не лежи ни у спором ваљању тринаестераца, ни у катрену са репризом првог стиха, нити у било каквој комбинацији вокала; она је баш у језгру слуха, тамо где се језичка материја у свом ритму подудара са скривеним ритмом имагинације.“

„Нирвана“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Дис је модерни песник чију интимну космологију чине три песме: „Тамница“, „Можда спава“ и „Нирвана“. Истражујући тајну рођења, тајну љубави и тајну смрти, он залази у просторе ирационалног, недокучивог, космичког, чиме размиче границе поезије.
2. Која је основна инспирација за настанак песме „Нирвана“?
3. У „Нирвани“ мртви прилазе песнику „као боји пролазности ствари“. Протумачите ту метафору. Повежите ваше тумачење са стихом из „Тамнице“: „Ал' бегају звезде, остављају боје“. Зашто песник своје земаљско постојање означава „бојом пролазности ствари“?

4. Какав је његов доживљај смрти? Какве визуелне, акустичне и звучне сензације доживљава песник у сусрету са ништавилом? Анализирајте све симболе. Зашто су у свету мртвих поништене све боје и светлосни знаци?
5. Очи су један од битних симбола Дисове поезије. Какво је око нирване? Какво дејство на њега има сусрет са нирваном?
6. Има ли звезда у подручју смрти? Има ли смисла људски живот ако је опште ништавило иза живота?
7. Издвојите стихове којима песник исповеда свој песимизам и бесмисао људског постојања.
8. Да ли је Дисов песимизам производ помодарства или трагичне природе самог песника?
9. Чиме се, заправо, затвара круг песникове космогенезе? Какво смисаоно значење има понављање прве строфе, којом песник затвара песму?

СИМА ПАНДУРОВИЋ

„Светковина“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Коју тематску новину уочавате у песми „Светковина“? Зашто ово двоје младих светкују дан силаска с ума? Чиме је у реалном свету угрожена њихова љубав?
2. У песми постоје две перспективе: „здраворазумска“ – перспектива спољашњег света и „болесничка“ – перспектива лирског субјекта који се исповеда. У каквом су односу ова два гледишта? Сумња ли песник у здрав разум свога времена?
3. У чему су корени Пандуровићевог песимизма?
4. Прочитајте мишљење Божидара Ковачевића о Пандуровићевом песимизму:
 „Пандуровић је песимист само у оквиру микрокозма, човековог живота на земљи, а не макрокозма; иначе, он баш као уметник, у својој тежњи за бољим и лепшим, заступа неку врсту трансценденталног (универзалног, свевременског) оптимизма, који по његовом мишљењу мора зрачити из сваког уметничког дела.“
5. Одлучују ли се ово двоје младих за лудило да би тиме спасли само своју љубав или љубав као највишу вредност и смисао живота уопште?
6. Значајна средства Пандуровићевог симболизма јесу визуелне и мирисне сензације. Пронађите те симболе и одредите њихово сугестивно дејство и значење у склопу смисла дела.

БОРИСАВ СТАНКОВИЋ

„Коштана“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Ко је Коштана? Како песма младе Циганке и њена лепота делује на људе? Зашто није спремна да прихвати Стојанову љубав? Какво симболичко

значање има њен лик? Може ли човек своју чежњу за лепотом и слободом да оствари у условима патријархалног ропства?

2. Ко је главни јунак „Коштане“? Зашто једино Митке говори врањански? Шта везује младу Циганку Коштану са старим врањанским дерглијом и мераклијом, Митком? Анализирајте пему „Жал за младост“. Како Митке доживљава пролазност живота и младости? Чиме га угрожава старији брат и „закон“ патријархалне породице? Којим речима испраћа Коштану у „тамницу“ брака? Како схватате његову поруку. „бидни човек; а човек је само за жал, за муку здаден“?

„Нечиста крв“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Одредите тематске мотиве у овим одломцима из романа „Нечиста крв“. Настојте да при том изразите битни смисао текста.
2. Којим уметничким поступком Бора Станковић слика „двогубост“ Софкине природе? Колико Софки постоји? Како се једна према другој односе? О каквом је младожењи Софка сневала, а каквог јој је судбина досудила?
3. Шта је „нечисто“ у њеној крви? Шта је наследила од својих предака?
4. Размишљајте зашто Софка „не може“ и „неће“ за таквога да пође. Да ли је „срамота пред светом“ условила да се она одупре оцу?
5. Процените ефенди-Митино понашање са социолошког и моралног становишта. Чиме је отац „сломио“ Софку? Чија је жртва већа?